МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

Кафедра економіки та економічної теорії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання КПІЗ, самостійної роботи та тренінгу з дисципліни

«АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ КОМПАНІЙ»

Для студентів денної форми навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 051 Економіка
Освітньо-наукова програма: «Аналітична економіка»

Тернопіль
ЗУНУ
2023

Чирак І. М. **Методичні рекомендації до виконання КПІЗ, самостійної роботи та тренінгу з дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній».** Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 12 с.

Автор*:*

Чирак Ірина Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та економічної теорії ЗУНУ

Рецензенти:

Зварич Ірина Ярославівна,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародної економіки ЗУНУ

Кирич Наталія Богданівна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та адміністрування
Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя

Відповідальний
за випуск:

Козюк Віктор Валерійович,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та економічної теорії ЗУНУ

Затверджено
на засіданні кафедри економіки та економічної теорії ЗУНУ
(протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

© Чирак І. М., 2023

ВСТУП

Вивчення дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній» здійснюється відповідно до навчальної програми, розробленої за вимогами освітньо-наукової програми підготовки магістрів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка.

Метою вивчення дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній» є формування у студентів базових знань з теорії та практики управління вартістю і набуття ними відповідних професійних компетентностей, необхідних для ухвалення рішень, що забезпечують формування ефективної моделі поведінки компаній на основі вартісного підходу.

Методичні рекомендації містять вказівки до виконання комплексного практичного індивідуального завдання (КПІЗ), самостійної роботи студента та тренінгу з дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній», а також рекомендовані джерела інформації.

Методичні рекомендації призначені для підготовки студентів до виконання КПІЗ, самостійної роботи та тренінгу з дисципліни, а також закріплення ними теоретичного матеріалу щодо засад управління вартістю; засвоєнні методики підходів до оцінки вартості; закріпленні теоретичних положень, розв’язанні конкретних завдань, пов'язаних з розробленням заходів щодо збільшення величини вартості компаній; опануванні навичками щодо оцінки вартості компаній як цілісного майнового комплексу, визначенні вартості окремих складових його активів та обґрунтуванні напрямів збільшення вартості бізнесу.

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПІЗ) з конкретної дисципліни повинно містити наукове підґрунтя та з огляду на поглиблене дослідження визначеної проблеми вважається самостійною науково-дослідною роботою. Такого роду завдання, насамперед, сприяють поглибленню, узагальненню та закріпленню знань, отриманих студентами під час навчання. Водночас виконання КПІЗ дозволяє сформувати навички підбору необхідних наукових теоретичних джерел, емпіричних даних, їх аналізу та узагальнення, самостійного дослідження обраної проблеми, творчого застосування отриманих економічних знань та вмінь поєднувати теорію з практикою.

Загалом мета КПІЗ полягає у:

- поглибленні та розширенні теоретичних знань з певного напряму чи вузької галузі науки;
- оволодінні методикою самостійних наукових досліджень з обраної проблеми;
- розвитку умінь і навичок безперервної фахової освіти;
- формуванні наукової культури написання тексту з викладом результатів дослідження;
- засвоєнні етичних норм використання джерел інформації та посилань на них;
- оволодінні вмінням публічного захисту результатів власного наукового дослідження, коректного використання системи аргументів під час дискусії.

Завданням КПІЗ з дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній» є використання сучасного інструментарію для здійснення порівняльного аналізу різних підходів до оцінки вартості компанії та вибору найбільш оптимального з них для конкретного підприємства; розробки ефективних заходи

із управління вартістю активів та капіталу компанії; пропонування оптимальної структури капіталу, що забезпечить максимізацію ринкової вартості компанії; діагностування чинників зовнішнього середовища, що впливають на ринкову вартість досліджуваної компанії; пропонування конкретних управлінських рішень щодо максимізації ринкової вартості компанії з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища; здійснення прогнозу ринкової вартості компанії за умови оптимістичного та песимістичного сценаріїв розвитку економіки держави; розроблення заходів із нейтралізації негативного впливу зовнішнього середовища на ринкову вартість компанії.

У сучасному закладі вищої освіти самостійна робота студентів є однією із форм поглиблення їх знань та формування професійних компетентностей. Виконання студентами **самостійної роботи з дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній»** сприятиме формуванню наступних компетентностей:

- здатність систематизовувати переваги та недоліки існуючих підходів та методів оцінювання вартості компанії та обирати оптимальний методичний підхід до оцінювання ринкової вартості досліджуваної компанії;
- здатність обґрунтовувати ефективні управлінські рішення, пов'язані з розробленням заходів щодо збільшення вартості компанії;
- здатність визначати чинники, що впливають на зростання ринкової вартості цінних паперів компанії;
- здатність діагностувати ринкову вартість компанії за різних сценаріїв розвитку економіки держави та розробляти комплекс заходів щодо нейтралізації негативного впливу зовнішнього середовища на її ринкову вартість.

Тренінг з дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній» проводиться з метою продемонструвати студентам прив'язку теоретичного матеріалу до реальної дійсності та виробити в них навики практичного застосування здобутих знань з дисципліни, зокрема:

- здійснювати порівняльний аналіз різних підходів до оцінки вартості компаній та обирати найбільш оптимальний з них для конкретного підприємства;
- розробляти ефективні заходи із управління вартістю активів та капіталу компанії; пропонувати оптимальну структуру капіталу, що забезпечить максимізацію ринкової вартості компанії;
- діагностувати чинники зовнішнього середовища, що впливають на ринкову вартість досліджуваної компанії; пропонувати конкретні управлінські рішення щодо максимізації ринкової вартості компанії з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища;
- здійснювати прогноз ринкової вартості компанії за умови оптимістичного та песимістичного сценаріїв розвитку економіки держави; розробляти заходи із нейтралізації негативного впливу зовнішнього середовища на ринкову вартість компанії.

Використання методичних рекомендацій сприятиме розвитку навиків здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти щодо вміння застосовувати сучасні концепції і моделі управління вартістю; володіння сучасними методами оцінювання вартості та вміння обирати оптимальний методичний підхід для конкретної компанії; вміння приймати конкретні управлінські рішення щодо максимізації ринкової вартості підприємства з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ (КПІЗ)

Мета та завдання комплексного практичного індивідуального завдання

Мета КПІЗ – сформувати практичні навички розв'язку проблемних завдань з курсу „Аналіз та управління вартістю компаній".

Для її досягнення вирішуються такі завдання:

1) подальше набуття навичок логічного мислення і самостійного викладення матеріалу;

2) розвиток комунікабельності в набутті і використанні інформації;

3) наближення теоретичних знань студента до вимог виробництва;

4) засвоєння методів техніко-економічних і планових розрахунків;

5) формування (вміння) здібності до самостійної роботи;

6) підготовка до виконання дипломної роботи.

Зміст, структура та обсяг роботи

Завдання для виконання КПІЗ видаються студентам на початку навчального семестру. Завдання кожному студенту видаються викладачем, який здійснює методичне керівництво його виконанням у процесі консультацій та підготовки до його захисту. Результатом виконання КПІЗ є розробка та прийняття управлінських рішень щодо максимізації вартості компанії із урахуванням чинників внутрішнього та зовнішнього середовища.

Завдання виконуються тільки письмово.

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни „Аналіз та управління вартістю компаній" є важливою складовою навчального процесу, яка передбачає поглиблення, узагальнення і закріплення теоретичних знань з управління вартістю та застосування здобутих вмінь для вирішення практичних завдань в даній галузі.

Метою виконання КПІЗ з дисципліни „Аналіз та управління вартістю компанії" є застосування набутих теоретичних знань для вироблення практичних навичок з розробки та реалізації конкретних управлінських рішень щодо максимізації ринкової вартості підприємства із урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

КПІЗ виконується самостійно кожним студентом під керівництвом викладача в процесі консультацій та підготовки до його захисту. Студент обирає свій варіант комплексного практичного індивідуального завдання та виконує його впродовж семестру відповідно до встановлених графіків, дотримання яких є необхідною передумовою допуску до здачі змістовних модулів.

Виконання КПІЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни.

КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Варіант	Тема презентацій
1,11,21	Використання концепції вартісно-орієнтованого управління при виборі стратегічних альтернатив розвитку компанії
2,12,22	Оптимізація структури капіталу та її вплив на вартість компанії
3,13,23	Концепція «дійсної вартості бізнесу» А. Дамодарана.
4,14,24	Публічне розміщення акцій як інструмент капіталізації
5,15,25	Стратегічні і тактичні цілі виходу компаній на відкриті ринки капіталів
6,16,26	Особливості створення вартості компанії при реструктуризації
7,17,27	Основні чинники збільшення вартості компанії в процесі злиття і поглинання
8,18,28	Вплив аутсорсингу на вартість компанії
9,19,29	Сучасні концепції управління вартістю компанії
10,20,30	Проблеми формування вартості підприємств на сучасному етапі розвитку вітчизняного фондового ринку

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Головним результатом виконання цього завдання є формування у студентів навиків прийняття управлінських рішень щодо максимізації ринкової вартості підприємства (за вибором студента), з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

На основі аналітичної інформації, одержаної після проведеного аналізу фінансово-економічної звітності підприємства, студенти повинні:

1) застосовувати кожен із методів оцінювання вартості підприємства на практиці, порівняти результати оцінювання ринкової вартості підприємства, отримані із застосуванням різних методів;

2) систематизувати переваги та недоліки існуючих підходів та методів оцінювання вартості підприємства та обрати оптимальний методичний підхід до оцінювання ринкової вартості досліджуваного підприємства;

3) розробити ефективні заходи із управління вартістю активів та капіталу підприємства; запропонувати оптимальну структуру капіталу, що забезпечить максимізацію ринкової вартості підприємства;

4) розробити комплекс заходів із управління вартістю підприємства на основі раціоналізації структури капіталу та використання активів;

5) діагностувати чинники зовнішнього середовища, що впливають на ринкову вартість досліджуваного підприємства; запропонувати конкретні управлінські рішення щодо максимізації ринкової вартості підприємства з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища;

6) здійснити прогноз ринкової вартості підприємства за умови оптимістичного та песимістичного сценаріїв розвитку економіки держави;

7) розробити заходи із нейтралізації негативного впливу зовнішнього середовища на ринкову вартість підприємства.

Комплексне практичне індивідуальне завдання повинно містити вступ, висновки, список використаної літератури із посиланнями на нього в тексті роботи.

Вимоги до оформлення комплексного практичного індивідуального завдання (КПІЗ):

Результати виконання теоретичної частини КПІЗ подаються у вигляді реферату на аркушах паперу формату А4 та презентації у PowerPoint. Загальний обсяг роботи повинен становити 10-15 сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, розмір шрифту – 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Поля: зліва – 25 мм; верхнє і нижнє – по 20 мм; справа – 10 мм.; кількість слайдів – довільна.

Робота повинна бути структурованою, містити *план*, *вступ* (вступ повинен містити постановку проблеми в межах обраної теми та обґрунтування важливості вибору), вказані у плані *розділи, висновки* та *список використаних джерел* (даний розділ повинен містити використані при написанні роботи джерела, в тому числі й Інтернет-ресурси).

В тексті роботи обов'язковою є наявність посилань (в квадратних дужках [1, 33]) на джерела наведених цитат, статистичних даних, запозичених визначень тощо, де перша цифра означає номер джерела у наведеному Вами переліку використаної літератури, а друга - номер сторінки даного джерела, з якого Ви брали цитату, статистичні дані, запозичені визначення тощо.

Рекомендовано подання інформації у формалізованому вигляді (таблиці, графіки, рисунки).

Результати виконання практичної частини КПІЗ подаються у вигляді аналітичної записки на аркушах паперу формату А4. Загальний обсяг роботи повинен становити 12-15 сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, розмір шрифту – 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Поля: зліва – 25 мм; верхнє і нижнє – по 20 мм; справа – 10 мм.

Робота повинна включати в себе усі висвітлені вище розділи із виконаними розрахунками по кожному із завдань. Крім того, аналітична записка повинна містити *вступ* (вступ повинен містити постановку проблеми в межах обраної теми та обґрунтування важливості вибору), *висновки* щодо прийняття відповідних управлінських рішень щодо максимізації ринкової вартості обраного студентом підприємства, з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, а також *список використаних джерел* (даний розділ повинен містити використані при написанні роботи джерела, в тому числі й Інтернет-ресурси).

Роботу рекомендовано оформляти у формалізованому вигляді (таблиці, графіки, рисунки). Громіздкі таблиці рекомендовано виносити в додатки в кінці роботи.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять без участі викладача, метою якої є забезпечення системності знань, вміння використовувати набуті знання для вирішення практичних завдань.

Тематика самостійної роботи:

1. Етапи становлення та розвитку вітчизняних акціонерних товариств.
2. Особливості функціонування вітчизняних акціонерних товариств.
3. Особливості інвестування в акції підприємства.
4. Особливості оцінки акціонерної вартості.
5. Особливості оцінки втрати акціонерного капіталу.
6. Особливості оцінки збитків акціонерів.
7. Особливості біржового котирування.
8. Взаємодія з учасниками фондового ринку.
9. Організація співпраці компанії з банками.
10. Положення концепції ланцюга цінностей у вартісному менеджменті.
11. Основи впровадження збалансованої системи показників.
12. Проблеми системи управління інвестиційною діяльністю.
13. Показники інвестиційної активності підприємства.
14. Інноваційні методи оцінювання ефективності інвестицій.
15. Кларксонівські принципи як основа взаємовідносин між найманим менеджментом компанії і власниками (Clarkson Principles).
16. Управління фінансовим важелем у процесі створення вартості підприємства.
17. Моделі та види дивідендної політики.
18. Інформаційне забезпечення управління вартістю компанії.
19. Чинники дивідендної політики.
20. Практичне застосування теорій дивідендної політики.
21. Обґрунтування дивідендної політики та порядку виплати дивідендів, її впливу на вартість компанії.
22. Проблеми контролю над корпорацією, що впливають на дивідендну політику.
23. Джерела створення вартості при корпоративному стисненні.
24. Загальні правила та процедура поділу (виділення). Способи корпоративного розширення.
25. Організація збільшення статутного капіталу додатковими внесками акціонерів, реінвестицією дивідендів та прибутком.
26. Регуляторні вимоги до обігу акцій за межами країни.
27. Рейдерські захоплення та способи протидії їм.
28. Організація ліквідації підприємств. Зупинення обігу і скасування реєстрації випуску акцій. Зупинення обігу і скасування реєстрації випуску облігацій.
29. Заходи з відновлення вартості в процедурі санації підприємства.
30. Наслідки санації для вартості підприємства.

ТРЕНІНГ
З ДИСЦИПЛІНИ
«АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ КОМПАНІЙ»

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у студентському колективі, встановленні правил проведення тренінгового заняття (ділової гри) та умов підбиття підсумків. Ознайомлення студентів з роздатковим матеріалом: сценарієм ділової гри, бланками документів, таблицями тощо.

3. Практична частина реалізується групою чи підгрупами студентів чисельністю у 3-6 осіб шляхом виконання завдань ділової гри чи проблемних питань тренінгового заняття.

4. Підведення підсумків відбувається шляхом обговорення результатів виконаних тренінгового завдання групою чи підгрупами студентів. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгу:

1. Переваги та недоліки існуючих підходів та методів оцінювання вартості компаній.

2. Особливості формування механізму управління вартістю вітчизняних компаній.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Базілінська, О. (2019). Фінансовий аналіз: теорія та практика. *Центр навчальної літератури*, 328 с.

2. Білан, О. (2020). Корпоративна соціальна відповідальність як чинник підвищення вартості компанії. *Приазовський економічний вісник*, 54, с. 75-79.

3. Майстер, А. (2019). Первинне публічне розміщення акцій (IPO) як метод приватизації підприємств державного сектору економіки. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/29796/125-141.pdf.

4. Мойсеєнко, І., Ревак, І. (2019). Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 276 с.

5. Рузакова, О. (2022). Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства. Вісник Хмельницького національного університету, № 2, с. 7-13. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/05/2022-es-21-01.pdf.

6. Селіверстова, Л., Скрипник, О. (2019). Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Центр навчальної літератури, 274 с.

7. Синілова, О. (2020). Методологічні засади оцінки вартості підприємств. Соціальна економіка. Випуск 60. URL: file:///C:/Users/Admin/AppData/Local/Temp/16700%D0%A2%D0%B5%D0%BA% D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-33195-1-10-20210204.pdf.

8. Шилова, Т. (2020). Ризик-орієнтований підхід до генерації вартості підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень, 2 (73). URL: file:///C:/Users/Admin/AppData/Local/Temp/219965-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-497908-1-10-20201221.pdf.

9. Arnold, G., Davies, M. (2020). Value Based Management. Wiley, p. 384.

10. Beattie, A. (2020). Business Forecasting: Understanding the Basics. Investopedia, 432 p.

11. Beckett-Camarata, J. (2020). Public-Private Partnerships, Capital Infrastructure Project Investments and Infrastructure Finance, Emerald Publishing Limited, Bingley, pp. 225-241.

12. Blokdyk, G. (2020). Fixed Assets Management A Complete Guide, Edition Paperback, 317 p.

13. Bridges, M. (2021). What is Value Based Management? URL: https://flevy.com/blog/what-is-value-based-management-vbmhttps://mark-bridges. medium.com/what-is-value-based-management-vbm-d08fd520b705 .

14. Corazza, G. (2019). Value Based Management Systems and Firm Performance An Analysis of the Literature URL: https://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-6832-68-7/8.pdf

15. Green, F. (2021). How To Make Money In Stocks: A Guide To Stock Market Investing For Beginners To Show That Wealthy People And Hedge Funds Shouldn’t Have All The Fun Paperback, 150 p.

16. Hamilton, Ch. (2021). Stock Market Terminology for Beginners: A Complete Guide to learning the Stock Market Lingo Paperback, 84 p.

17. He, S. (2020). Real Estate Investing Quick Start Guide: The Simplified Beginner's Guide to Successfully Securing Financing, Closing Your First Deal, and Building ... Real Estate, 313 p.

18. How To Value A Company: An In-Depth Guide To The Business Valuation Process (2021). Research Report. URL:https://www.cbinsights.com/research/ report/how-to-value-a-company/.

19. Hyndman, R.J., & Athanasopoulos, G. (2021) Forecasting: principles and practice, 3rd edition, OTexts: Melbourne, Australia.

20. McKinsey Model of Value Based Management (2021). MBA Knowledge Base. URL:https://www.mbaknol.com/strategic-management/mckinsey-model-of-value-based-management/.

21. Mladjenovic, P. (2020). Stock Investing for Dummies Paperback, 400 p.

22. Shang, Z. (2021). The Research of Financial Forecasting and Valuation Models. Graduate School of Management, Atlantis Press. URL: file:///C:/Users/%D0%86%D1%80%D0%B0/Downloads/The_Research_of_Financial_Forecasting_and_Valuatio.pdf.

23. The World's Most Valuable Brands (2020). URL: https://www.forbes.com/the-worlds-most-valuable-brands/#721ea669119c.

Навчально-методичне видання

Чирак Ірина Миколаївна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ до виконання КПІЗ, самостійної роботи та тренінгу з дисципліни «АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ КОМПАНІЙ»

Для студентів денної форми навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 051 Економіка
Освітньо-наукова програма: «Аналітична економіка»

Підписано до друку 29.08.2023 р.
Формат 60х90/8. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Ум.-друк. арк. 0,70. Обл.-вид. арк. 0,82.
Зам. № 061-23. Тираж 50 екз.

Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46004

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 7284 від 18.03.2021 р.